

Haydeé Castillo, defensora i feminista nicaraguense

"La resistència de la cura és la nostra bandera de lluita enfront del neoliberalisme opressor", expressa amb evident convicció Haydeé Castillo Flores, reconeguda feminista de Nicaragua.

Haydeé Castillo, defensora de drets humans, directora d'Institut de Lideratge de Las Segovias de la Fundació per al Desenvolupament de les dones i infantesa – FUNDEMI,

des d'adolescent es va integrar a la lluita per l'enderrocament de la dictadura de Somoza, sent lídersona del moviment estudiantil universitari (CUUN i S'UNIXEN) i integrant de l'executiva nacional sandinista i militant del Front Sandinista Nacional. Té una mirada franca, serena i una veu que imprimeix força i veritat en el que expressa. Va estar aquesta setmana a Barcelona convidada per l'ONG Sòlida per compartir la realitat que viu la població centreamericana, concretament a Nicaragua i en especial les dones. La seva visita va tenir la finalitat, com ella bé explica, de "estrènyer llaços de col·laboració entre organitzacions de dones i feministes de Nicaragua amb les organitzacions de dones i feministes de Catalunya per complementar-nos amb recursos, amb experiències, seguir ampliant el teixit comunitari i aconseguir que les lluites i propostes de les dones prosperin al món". La Independent va dialogar amb ella sobre el context desafiant que per a les dones i els seus drets s'evidencia en la actualitat a Nicaragua.

En els últims anys hem evidenciat un significatiu retrocés en el reconeixement dels drets humans en general i en particular amb els drets que van ser guanyats per les dones a Nicaragua. Què està passant a Nicaragua amb el govern de Daniel Ortega?

Per a nosaltres ha estat molt dramàtic pensar que tots els processos de participació ciutadana, que havíem aconseguit obrir després dels acords de pau i fins abans del 2007, ara estan desactivats. No trobem cap espai ni en els govern locals ni a nivell nacional on la ciutadania pugui tenir una participació oberta, molt menys les organitzacions de dones.

Hi ha hagut tota una estratègia del govern per tancar els espais d'acció. D'una banda, amb la cooperació internacional, perquè el govern va promoure l'expulsió d'organismes de cooperació del país, van començar a qüestionar la seva feina o obligar-los a treballar amb el govern.

Hi ha hagut un gran retrocés amb l'estat laic, ara la presidència de la república diu que governa en nom de Déu. Hem tingut casos de nenes que han estat obligades a assumir un embaràs no desitjat i després a tenir els seus nens o nenes. Se'ls diu que és un regal que Déu mana i reben premis per part de la Presidència de la República. D'altra banda, es ve cimentant la idea que fins el mateix poder del president i la seva família ve donat per Déu i que el poble ho ha d'acceptar.

Què ha passat amb el dret a decidir, en concret amb el tema de l'avortament?

El tema de l'avortament terapèutic és preocupant. Ho teníem reconegut des de fa més de 70 anys en la primera revolució. I quan va arribar Ortega al poder va negociar, com sempre, amb l'església catòlica. Les dones continuem sent objecte de negociació per a ser desposseïdes del dret a l'avortament. Era només el dret a l'avortament terapèutic i va ser criminalitzat al país. Va succeir igual amb la Llei 779, de Protecció a Dones Víctimes de Violència Masclistes. Era una llei súper avançada a Amèrica Llatina, perquè reconeixia i penalitzava el femicidi com

Escrit per Sara Cuentas. La Independent
dijous, 15 de març de 2018 17:41

l'assassinat d'una dona pel fet de ser dona. El govern va desvirtuar la llei a cop de decrets plantejant que el femicidi només pot ser catalogat d'aquesta manera només quan hi ha una relació afectiva entre la víctima i el victimari.

Aquesta ha estat una estratègia del govern per fer veure que a Nicaragua no hi ha violència. En el món s'ha venut la idea que és un dels països més segurs de Centreamèrica en relació al crim organitzat i incidència de bandes. Han tractat de disminuir les estadístiques de delictes cap a les dones, fent veure que a Nicaragua no tenim aquest problema. I en realitat, el país s'està tornant, igual que Guatemala i el Salvador, força perillós per a nosaltres les dones. En els últims temps estem assistint a múltiples assassinats a dones i nenes, i amb uns nivells d'acarnissament que són summament preocupants.

Com s'explica el moviment feminista nicaragüenc aquesta contradicció i incoherència tan evident del govern de Daniel Ortega amb els principis revolucionaris del Sandinisme. Com un govern d'esquerres pot assumir pràctiques i polítiques opressores?

Nosaltres creïem que un govern que provenia del sandinisme governaria d'una manera alliberadora, on poguessin prosperar els nostres drets, el laïcisme de l'Estat i amb polítiques públiques que superessin la pobresa i les violències. En realitat, ha succeït que l'orteguisme s'ha consolidat i aprofundit en el model econòmic i polític neoliberal. Ortega i el seu govern han estat premiats pel Fons Monetari Internacional, perquè les seves polítiques són molt obedients als criteris del FMI. El que ha fet és un desmuntatge institucional, empetitint l'estat perquè no compleixi amb el seu paper regulador i defensor de drets humans i pràcticament hi ha hagut un desmantellament de l'estat de dret.

Les dones que som militants, que venim de l'esquerra, que lluitem contra la dictadura, que vam impulsar la revolució popular sandinista i que vam tenir un paper protagonista en la revolució de Nicaragua, sentim que se'ns ha traït. El Front Sandinista que es ventava d'un discurs d'esquerra en realitat ha pres distància dels postulats del sandinisme i avui tenim un orteguisme que contribueix a l'aplicació d'un model extractiu depredador, que està acabant amb les diferents formes de vida al planeta.

Ara que parles del model extractiu, sabem que el govern d'Ortega està donat en concessió grans àrees de territoris del país a empreses mineres estrangeres, sense importar-li el impacte a l'equilibri ecològic ni als drets econòmics, socials i culturals de les poblacions.

El model econòmic de Nicaragua és un model que vol explotar al màxim els recursos naturals a canvi de diners, perquè l'únic que interessa a les persones que gestionen el govern és ampliar la seva riquesa. Hem assistit a Nicaragua a la venda de sobirania, a través de la Llei 840 que li va vendre a l'empresa xinesa HKND, gairebé tot el territori, per poder construir el canal interoceànic de Nicaragua. Un altre fenomen és l'avanç de la mineria ja que l'any passat, per exemple, en el territori de Las Segovias s'han concessionat gairebé 44 mil --- a les mineres, allà on Sandino va iniciar la seva lluita. És molt paradoxal. Veiem també com estan sobreexplotant el bosc, contaminant les aigües, expandint grans àrees per sembrar palma africana i sembrar cacauet, monocultius que l'únic que fan és enfortir el capital transnacional.

Davant d'aquest model econòmic extractivista nosaltres no ens hem quedat de braços creuats, i vull dir que és fonamentalment el moviment feminista qui està liderant aquestes lluites pels drets humans, per la seguretat de les dones, per la seguretat dels nostres cossos i també per la seguretat dels nostres territoris. Com a feministes nosaltres diem que el primer territori que hem de defensar és el nostre cos. Després integrem l'altra concepció del territori, com un lloc on no només es donen transaccions econòmiques d'oferta i demanda, sinó també que el territori per a nosaltres té una altra connotació de vida, on es donen els llaços familiars, afectius, veïnals, on els mitjans de vida són part fonamental de les nostres comunitats. Tenim clar que aquests drets no es poden negociar.

Al país tenim un moviment molt fort de defensores de drets humans. Hem constituït la Iniciativa de Defensores Nicaragüencs de Drets Humans, que és part de la Iniciativa Mesoamericana de Defensores de Drets Humans. Hem hagut de organitzar-nos per defensar-nos i protegir-nos davant d'una allau que ens ve de part de l'Estat i del govern de Nicaragua que, pràcticament, atempta contra la vida de nosaltres només pel fet de defensar drets. Per aquest motiu, avui reivindicuem dient-los al país, al govern, a l'Estat i a la societat que defensar drets és un dret humà. En l'actualitat han creat la Llei de Seguretat Ciutadana que criminalitza la tasca de defensoria, l'acció social comunitària i la participació de la comunitat. No pensem mai que podia tornar la tortura, la persecució, la manca de llibertats, el desmuntatge del marc de drets de les dones, perquè eren les nostres principals reivindicacions quan feiem fora a la dictadura i quan vam defensar la revolució popular sandinista.

Podríem afirmar que en l'actualitat significa un greu risc assumir la tasca de defensora de drets humans a Nicaragua?

Sí. L'any passat, per exemple, vam aconseguir identificar més de 390 agressions contra defensores entre el període 2010 -2017. És una cosa impensable i inimaginable per a nosaltres. Estem en una situació de molt risc. Fins i tot el Relator de Drets Humans de Defensores de les Nacions Unides va haver de ser convidat per una activitat acadèmica al país. Va ser l'única manera que va poder entrar, perquè l'any passat es sentia en risc per arribar a Nicaragua. Ell ha estat testimoni de la quantitat de múltiples violacions a drets humans que estem patint les dones al país i les defensores. Ha evidenciat el gran risc en que ens trobem i la preocupació que tenen les nostres famílies i les nostres comunitats. Sentim que estem davant d'un terrorisme d'estat. Quan el govern sent que va perdent força i legitimitat de la seva proposta en la població, llavors es reforça per la via de les forces de seguretat, de forces paramilitars i pràcticament imposa el terror.

Missatge de Haydeé a les dones catalanes

Com gestionen la por les defensores de drets humans davant la repressió?

Per a nosaltres no tenir por és una manera d'autoprotecció, de no voler dependre d'una realitat tan dura, perquè fins i tot els nostres mateixos companys, amb els que vam estar en la lluita revolucionària, són alguns dels que ens reprimeixen i volen limitar el nostre dret a la vida. Nosaltres tenim una força que no sé d'on surt. I em poso a pensar que la nostra lluita és molt justa, és una lluita per defensar els nostres territoris, el dret a la vida digna i lliure de violències. La major preocupació és per la família, perquè cada vegada que declaro en mitjans denunciant la violació als drets humans, llavors les meves filles, fills i marit em diuen amb preocupació "ara vindran per nosaltres". Llavors, per a nosaltres una forma de resistència és l'aprendre a cuidar-nos. És l'autocura i la cura col·lectiva. Hem de resistir amb l'autocura per no seguir alimentant amb la nostra sang i amb les nostres vides aquest sistema perquè no ho mereix. A nosaltres ens fa molt de mal i diem: Totes som **Bertha Càceres** i totes som com moltes de les defensores que avui no hi són. Creiem que som més útils vives que mortes com ens vol el sistema. Creiem, per exemple, en la lluita que estan lliurant vostès a Catalunya, és a dir, com les dones estan liderant la possibilitat de tenir el territori per al seu propi poble, per a poder gestionar-lo, perquè els béns i els mitjans serveixin perquè millorin les seves condicions de vida. Ens adonem que és així com es globalitza el poder i la pobresa, nosaltres hem de globalitzar els drets, globalitzar la resistència i globalitzar la nostra sororitat, de suport entre unes i altres perquè les nostres lluites prosperin.

Com cuidar-se des de la resistència? Com resistir a l'opressió des de la cura?

Haydeé Castillo: Fem resistència de la cura davant les opressions

Escrit per Sara Cuentas. La Independent
dijous, 15 de març de 2018 17:41

Jo he de ser molt honesta, no sóc el millor exemple, perquè jo rebo moltes crítiques de la meua família en el sentit que tota la vida he estat lliurada al que faig. Dia i nit i sense límits. I crec que quan una veu la història amb una mica de distància, ens adonem que, d'alguna manera, repetim el que critiquem, que mai més volem ser objecte del patriarcat, ni els nostres cossos, ni la nostra intel·ligència, ni la nostra energia. Per això, una manera d'auto cuidar-nos des de la resistència és protegir-nos entre nosaltres, estimar-nos, reconèixer-nos entre totes, elevar la nostra autoestima, estar saludables, enmig d'aquest fort estrès que vivim. I també prendre un seguit de mesures per protegir-nos. En cada context les mesures varien. I tenim totes, crec jo, la capacitat de desafiar el sistema de poder des de l'autocura, per sobreviure i resistir i guanyar-li la partida.